

Två kommentarer till ledaren i Läkartidningen 5/00:

Utmaningen för framtiden – båda passiva och aktiva patienter

Det är glädjande att kunna notera ett stigande intresse för patienternas krav även bland läkarförbundets representer. Som Thomas Lindén konstaterar i sin ledare i Läkartidningen 5/00 är framtidens vårdkonsumenter redan här, med allt vad det innebär ifråga om krav på patientmakt, ökad valfrihet, bättre tillgänglighet och utökad service.

Stärkta rättigheter av ondo?

Samtidigt finns det de som framhåller i att stärkta patienträttigheter är av ondo, och att starkare patientgrupper tar för sig på bekostnad av svaga och äldre med begränsad förmåga att hävda sin rätt.

Att vi går mot en ökad segregering i samhället och sjukvården går knappast att bestrida. Detta bekräftades också nyligen i en doktorsavhandling där kostnaderna för vård- och behandlingsinsatser för 1 800 patienter undersöktes vid fem sjukhus i Värmland.

Men det går inte att bromsa utvecklingen genom att använda sig av argument som säger att ökad patientmakt skapar större klyftor mellan fattiga och rika. Den aktiva och intresserade patienten blir inte mindre aktiv enbart av det skälet att det finns de i samhället som kanske inte orkar eller vill söka information på nätet, eller ta ansvar för sin egen hälsosituation.

Läkarnas framtida utmaning

Den framtida utmaningen för läkarkåren ligger just i detta; att både kunna hantera den passiva patienten som kanske vill lämna ifrån sig allt beslutsfattande till sin läkare (i den mån hon nu tillhör de lyckligt lottade som har en egen läkare), och att som nästa patient möta den som är fast besluten att spela en aktiv roll i den egna hälsosituationen och ha klara besked på sina frågor om de senaste rönen hon läst om på Internet.

Den egna arbetsmiljön

Som Lindén mycket riktigt påpekar handlar också den egna arbetsmiljön mycket om hur väl man som vårdprofessionell lyckas möta patienternas förväntningar.

För den svenska läkarkåren är det viktigt att ta aktiv del i den pågående ut-

vecklingen och initiera förändringar, gärna tillsammans med andra intresseorganisationer på området.

Patientens rättigheter

Vi har redan sett intressanta initiativ från World Medical Association där man presenterat en deklaration om patienträttigheter, vilken också antagits av Sveriges läkarförbund.

Jag tycker att detta ger tydliga signaler om Läkarförbundets positiva inställ-

ning i frågan och ser framtiden an med tillförsikt. Thomas Lindéns ord bör, enligt min mening, uppfattas som en utsträckt hand gentemot vårdens aktörer, och som ett uttryck för att läkarkåren önskar ligga i framkant när det gäller att utveckla den framtida patientrollen.

Lars H Fallberg

forskare vid Nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg och programansvarig för patienträttigheter vid WHO:s Europakontor i Köpenhamn

Visst, när man kan handla mjölk klockan två på natten så ...

Med stor tillfredsställelse tar jag som blivande allmänläkare del av Thomas Lindéns framsynta betraktelse över läkekonstens framtid (Läkartidningen 5/00). Naturligtvis skall patientens/kundens önskemål vara absolut styrande, och enda vettiga mätvariabeln för verksamheten är förstås kundtillfredsställelse. Självfallet är läkaren en tjänsteproducent vilken som helst, och konsumentmakten måste få vara allena- rådande; ungefär som i en frisörsalong.

Kundens önskemål styr

Kundens önskemål vad beträffar diagnos och behandling måste vi ultimativt leva upp till, fullt analogt med önskemål vad gäller frisyr. Vidare skall förstås patientens »faktiska» förväntningar styra – ur Uppsalaperspektiv exempelvis gällande amalgamöverkänslighet där framgångarna är väl kända, från Järnas horisont rejäla utspädningar av diverse ämnen etc, etc.

Som Lindén så riktigt påpekar är tjänstekonsumentens kunskap numera så stor att kraven på doktors dito avsevärt kan sänkas, eller kanske till och med avskaffas. Uppgiften att effektuera givna önskemål torde förhoppningsvis vara en smula enklare än den nu snart obsoleta sortens doktorsskap.

Konsultationen överflödig?

Själva konsultationen blir ju då också i det närmaste onödig, eftersom kundens kravspecifikation på sin vara är gi-

ven. På så vis bättras markant doktorsn dåliga arbetsmiljö, eftersom denne avlastas svåra bedömningsfrågor bland annat av etisk natur.

Faktisk och annan förväntan

En smula elucidering kanske likväl kan vara på sin plats, vad gäller »faktisk förväntan». Detta sagt som endast ödmjuk fråga; faktisk förväntan kanske skiljer sig från annan förväntan?

Man får hur som helst gratulera till Lindéns eminenta samtidsanalys; att man numera kan handla mjölk klockan två på natten är ju en avgörande pusselbit för framtida sjukvårdstrategi.

Anders Svensson

leg läk, ST allmänmedicin, Uppsala
anders.svensson@hlm.pv.lul.se

Fullständig adress

Även när manus lämnas via e-post behöver redaktionen fullständig uppgift om postadress. Ange likaså alltid titel, tjänsteställe och -ort.

Komplett manus kortar vägen till publicering.

Red